

Trykket i Aftenpostens Økonomidel, 4. mars 2008.

Korrupsjon. Folk flest som hører om korrupsjon vil lettere forstå og ta lærdommen alvorlig dersom FN krever gjennomsiktighet av sine forretningsforbindelser.

Et pressmiddel for endring

Av Petter Mejlænder

FNs konvensjon mot korrupsjon er nå ratifisert av 107 land. Etter å ha deltatt på FN's andre statspartskonferanse mot korrupsjon, som nylig ble avsluttet på Bali, slår det meg at konferansen kunne bidratt med mer enn å videreutvikle konvensjonen.

FN valgte å legge konferansen til Indonesia, et land som i følge Transparency International er blant de mest korrupte i verden. Indonesias tidligere president Mohamed Suharto har trolig unndratt over 30 milliarder dollar fra statskassen.

Det kunne vært en god illustrasjon for konferansen, men det tar seg dårlig ut å fornærme vertslandet.

Hotellregnskap. Det finnes imidlertid andre muligheter. FN kan for eksempel kreve frie tøyler til å granske regnskapene ved hoteller som skal huse konferanser mot korrupsjon. Begrunnelsen er åpenbar: FN bør ikke medvirke til korrupsjon ved å kjøpe tjenester fra bedrifter som har noe å skjule.

Hotellets regnskapssystemer og interne kontrollrutiner, enten de er gode eller dårlige, vil kunne eksemplifisere, tydeliggjøre og avdekke forhold som tyder på korrupsjon, svinn, underslag, hvitvasking eller andre former for uønsket økonomi.

Det interessante for FN ville være å legge resultatet av en slik gransking frem for konferansen som illustrasjon på god eller dårlig praksis. Granskingen kunne for eksempel gjøres av en gruppe eksperter fra land som har ratifisert konvensjonen.

En slik fremgangsmåte ville vært et viktig pressmiddel for endring. Både prosessen og resultatet kan skape spenning og interesse blant deltakerlandene (rundt 140 land deltok på Bali) og blant pressefolk (ingen norske deltok på Bali!). Eksempellet ville dessuten vekke oppmerksomhet i lokalmiljøet og skape forståelse for at korrupsjon er et onde som kan endres.

Inspirere til endring. Et krav om gransking vil rett og slett kunne inspirere potensielle konferansehoteller til å heve regnskapsstandarden og gjøre gjennomsiktighet til et konkurransefortrinn. I prinsippet skulle ikke dette være noe annet enn hva som har skjedd i kampen mot barnearbeid eller de facto slaveri.

Jeg har tidligere (Aftenposten 15.10.07) foreslått å gjennomføre en tilsvarende anskueliggjøring for miljøkonferanser. Da gikk forslaget ut på å fremheve alvoret i konferansetemaet ved å kreve at foredragsholderne tilfredsstiller konferansens krav om miljøvennlighet når de reiser til konferansen.

Mer enn ord. Det kan skje ved at alle foredragsholdere på miljøkonferanser dropper flyreiser når de reiser til slike konferanser til fordel for transport som slipper ut mindre

CO2. Hensikten var også her å gjøre møtet til noe mer enn ord, for ord kan fort virke tomme der handling er det avgjørende. Praksis pluss prat har større påvirkningskraft enn prat alene.

På samme måten vil ”vanlige folk” som hører om korrupsjon lettere forstå og ta lærdommen på alvor dersom FN krever gjennomsiktighet av sine forretningsforbindelser. Hvis FN betaler store summer til hoteller som kanskje bryter med normene i FNs konvensjon mot korrupsjon, risikerer FNs arbeid å havne i miskreditt. Folk vil alt for lett kunne tenke: Når FN ikke klarer, nytter det i hvert fall ikke at jeg eller våre myndigheter gjør noe.

Eksempelprinsippet kan lett overføres til andre fagområder og andre typer møter. Det ville være interessant om norske myndigheter foreslo å innføre en slik eksempelrevisjon før FNs tredje statspartskonferanse mot korrupsjon i Qatar 2009.

Petter Mejlænder var invitert av United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) for å holde foredrag på statspartskonferansen mot korrupsjon på Bali.